

ZA NAŠ GOZD

Gozdarska anketa 1941.

Zbornik referatov prvega posveta o stanju gozdarstva na Slovenskem

Ljubljana, 27. februarja – 1. marca 1941

— Izdala Gozdarska založba pri Zvezi gozdarskih društev Slovenije, Ljubljana, oktober 2012.

— Ta zbornik je zgodovinski dokument. Predstavlja prvo celovito, doslej še nikdar preseženo oceno stanja gozdarstva na Slovenskem.

— Nastal je v prelomnem času – na koncu velike gospodarske krize in na pragu druge svetovne vojne. Starejši pomen besede *anketa* je tudi *posvetovanje izvedencev*. Na tem posvetu so zares sodelovali najboljši gozdarski in drugi strokovnjaki, ki jih je Slovenija lahko ponudila v tem času. Ko je Kmetijska zbornica takratne Dravske banovine leta 1938 priredila podobno posvetovanje o kmetijstvu, je na njem med 38 referati gozdarstvo predstavljal en sam referent. Očitno je bilo, da je podobno vsestranska ocena stanja potrebna tudi za gozdarstvo. Organizatorji (Kmetijska zbornica) so že naslednje leto vabili izredno širok krog referentov – izvedencev iz vseh gozdarskih dejavnosti in mejnih področij. Rdeča nit posveta je bila skrb za usodo kmečkega gozda in človeka – od najširše (narodnogospodarske socialne in politične) perspektive do podrobne obravnave urejanja in oskrbovanja kmečkih gozdov, steljarjenja, lesne trgovine, zadružništva ali problemov gozdnega delavstva. Taka odločitev je bila povsem logična: kmečkega gozda je bilo (in je) v Sloveniji največ; v njem in okrog njega je vedno nastajalo največ problemov. Na koncu posveta je bila sprejeta resolucija, ki pa zaradi izbruha vojne svojega namena ni nikdar dosegla. Večidel pa ostaja aktualna še danes. Kmetijska zbornica jo je poslala na Ministrstvo za šume in rudnike v Beograd in Kraljevski banski upravi v Ljubljani, ki se sicer ni strinjala s 4. točko (delitev gozdne veleposesti), a nadaljnjih reakcij ni bilo. Deli gradiva o posvetu so ohranjeni v Knjižnici Gozdarskega inštituta Slovenije ter Oddelka za gozdarstvo in obnovljive gozdne vire BF UL, v Arhivu Slovenije (sign. AS-70, šk. 146 in 147), v NUK in zasebnem arhivu prof. Martina Čokla. Ob izdaji zbornika se je z vso resnostjo pojavilo vprašanje jezika: bili smo mnenja, da sodobno lektoriranje ne pride v poštev, ker gre za zgodovinsko gradivo, v katerem jezikovne (pravopisne, stilistične...) posebnosti le poudarjajo žlahtno časovno patino dokumenta. Tako preurejanje v splošnem lepo pisanih besedil bi gotovo porušilo sam tok misli. Poleg tega se v tekstih pojavljajo številni strokovni izrazi, ki danes niti niso več v rabi in tako predstavljajo dragoceno in zanimivo strokovno dediščino. Tako smo ob prepisu (tudi rokopisnih) besedil upoštevali le očitne napake. Referente smo skušali predstaviti s kratkimi biografskimi podatki – tudi o njihovem delu po anketi. Mnogi od njih so se po drugi svetovni vojni zopet vključili v strokovno delo, o drugih spet ni bilo mogoče najti prav nobenih podatkov. Ob izidu te knjige velja posebna zahvala prof. Martinu Čoklu. Kot takratni tajnik Kmetijske zbornice je bil namreč zadolžen za organizacijo in izvedbo posvetovanja, imenovan pa je bil tudi za urednika zbornika z referati. Njegovega izida si je prof. Čokl zelo želel. Mnogo kasneje je zanj napisal tudi nekaj krajših spremnih poglavij, ki so v celoti vključena v to knjigo. Upajmo, da je s to objavo njegova želja – po mnogih brezuspešnih poskusih – izpolnjena. Zanimivo je, da danes o tem posvetovanju vedo le zelo redki gozdarji. Res je, da predvideni zbornik zaradi vojne ni izšel, res pa je tudi, da njegova osnovna vsebina – pomoč malemu kmetu – ni našla

mesta v naši povojni praksi. Spremenil se je družbenogospodarski položaj slovenskega kmeta, vsaj nedorečen je ostajal tudi pogled nanj in na njegovo mesto v povojni preobrazbi podeželja. V sedmih desetletjih je bila ta preobrazba vsestranska in globoka; kmetu vse prej kot prijazna. Naše gozdarstvo je v tem času gotovo napredovalo; dobili smo vrsto ustanov, izgubili pa smo kompas do človeka: zasebnih gozdov (in problemov z njimi) je še vedno največ. Koliko je prav kmečkih, ne ve nihče. Ob družbeno neopredeljenem odnosu do kmeta se je stroka obrnila v gozd in njegove naravne zakonitosti, (kar je samo po sebi seveda prav), žal pa – tudi v današnjih prelomnih časih – spregleduje, da o usodi gozda odločajo tudi družbene zakonitosti. Dragocenost ankete je zato prav v tem, da nam iz nekega drugega (pa še vedno našega) časa drži zrcalo – nam in našim današnjim gozdarskim problemom.

Prof. dr. Boštjan ANKO

Mag. Franc PERKO